

Kävelykierros merenpohjalla.

Mieleenpainuva Mandø

Tanskassa

7.4.2020 6.00

Merielämä kiehtoo, mutta asuako saarella vai mantereella? Kiitos vuorovesi-ilmiön, ainutlaatuinen Mandø on molempia. Matkailijalle saari tarjoaa unohtumattoman oppitunnin maapallon ihmeellisistä ekosysteemeistä.

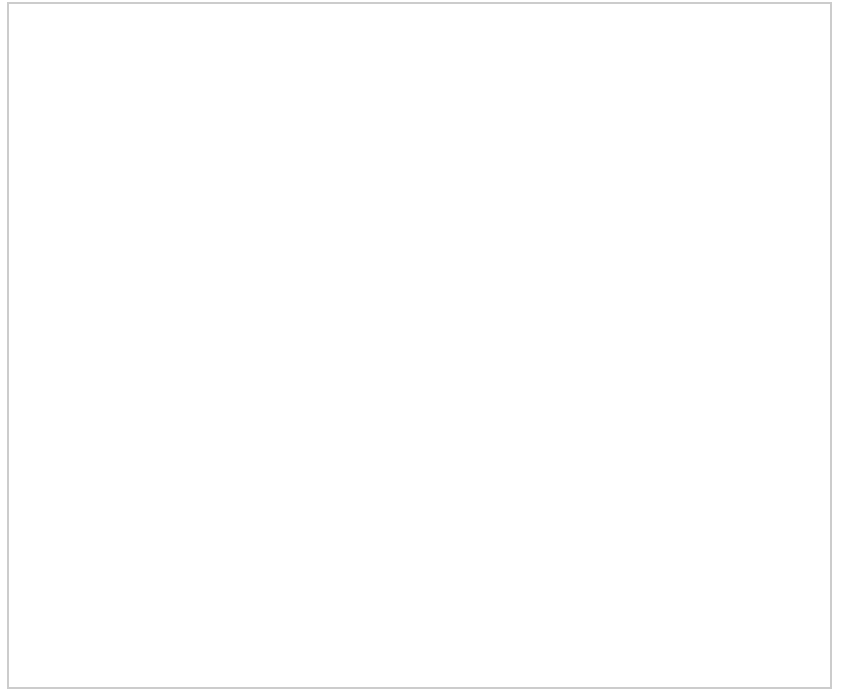
Teksti ja kuvat: JOHANNA SIHVONEN

Monipuolinen Tanska houkuttelee joka vuosi joukoittain suomalaisia vierailulle idyllisiin lomamaisemiin. Kiehtova Kööpenhamina, satusetä H. C. Andersenin Odense, länsirannikon valkeat hiekkadyynit ja lapsenmielisten Legoland tulevat mieleen Tanskanlomasta puhuttaessa. Tanska on kuitenkin täynnä myös vähemmän tunnettuja aarteita. Yksi niistä on Mandø'n saari, vain 80 kilometriä Legolandista.

Pohjanmeren kaakkoisosassa Hollannin, Saksan ja Tanskan rannikolla sijaitsevaa matalaa vuorovesialuetta kutsutaan yhteisellä nimityksellä Vattimeri (tanskaksi *Vadehavet*, saksaksi *Wattenmeer*). Tämä ainutlaatuinen vuorovesialangoista ja kosteikoista muodostuva vesialue on kuuluisa monipuolisesta luonnostaan. Lukemattomien kasvilajien lisäksi seudulla pääsee ihailemaan muun muassa miljoonia muuttolintuja, joiden suosittu levähdyspaikka Vattimeren alue on. Unohtumattomimman elämyksen tarjoaa kuitenkin vuorovesi, joka jatkuvasti muuttaa maisemaa liikutellessaan valtavia vesimassoja edestakaisin. Kaukaa kouluajoilta mieleen palaa opettajan mielikuvitusta kutkuttaneet kertomukset saarista, joille laskuveden aikaan saattoi kävellä merenpohjaa pitkin, ja koulukirjan vetoavat kuvat suurisilmäisistä hylkeistä, jotka olivat jääneet kuivalle maalle rantaviivan äkkiä paettua horisonttiin. Vasta vuosien päästä suunnitellessani lomaa iloisella Tanskanmaalla muistan valokuvien hylkeet ja niiden kumisaappaisiin sonnustautuneet auttajat ja minut valtaa vastustamaton halu päästä vihdoin itse kokeilemaan merenpohjalla kävelyä.

Olemme saapuneet yöksi Tanskan vanhimpaan kaupunkiin Ribeen, jossa riittäisi nähtävää useammaksikin päiväksi, mutta raikas, suolainen merituuli houkuttelee ajatukset jo seuraavaksi päiväksi kaavailtuun merenrantapyöräilyyn. Aiomme vierailla viehättävästä Ribestä kivenheiton päässä sijaitsevalla Mandølla, joka on tunnetuin Tanskan puoleisen Vattimeren saarista. Aamu valkenee epävakaana, mutta emme anna sen mutkistaa suunnitelmiamme, vaan lähdemme polkemaan kohti merenrannalla sijaitsevaa Vadehavsentrettiä. Polkupyörällä Mandølle matkustaminen ei ole mahdollista, vaan avuksi on otettava Vattimerikeskuksen pihalta lähtevä traktoribussi. Autotie saarelle on periaatteessa olemassa, mutta merenpohjalle rakennettua tietä ajaminen on epävarmaa ja onnistuu vain laskuveden ja tarpeeksi tyynen sään aikana. Modernin insinööritaidon aikana ympärivuotisen tien rakentaminen kävisi toki pänsä, mutta mandølaiset ovat toistaiseksi torjuneet ajatuksen suurten matkailijamassojen pelossa.

Modernissa Vattimerikeskuksessa vierailu ennen Mandølle matkustamista kannattaa. Keskuksessa esitellään alueen luontoa, historiaa ja kulttuuria mielenkiintoisella ja monipuolisella tavalla. Perheen pienimmät on otettu näyttelyissä hyvin huomioon ja keskuksen päätoimintaan kuuluu myös kouluikäisille järjestettävien ympäristökasvatus- ja luontokouluelämysten tarjoilu. Vattimerialueeseen pääsee tutustumaan opastetuilla vaellusretkillä ja tarjotaanpa vierailijoille myös mahdollisuutta lähteä mukaan unohtumattomalle hyljesafarille. Unohtumaton on myös keskuksen kahvioon pystytetty näyttely merenrannoilta kerätyistä esineistä: hyllytyt muovitavarat, lasiesineet ja muut luontoon kuulumattomat roskat panevat miettimään ihmisen ajattelemattomuutta ja epäkunnioittavaa suhdetta ympäristöönsä.

Mandø'n pientä kirkkoa ja hautausmaata hoidetaan huolellisesti.

Mandølle matkataan jännittävän traktoribussin kyydissä.

Traktoribussi paljastuu perinteiseksi traktoriksi, joka vetää takanaan kaksikerroksista, istuimilla varustettua perävaunua. Tanskalaiskoulujen leirikoulu sesonki on meneillään, joten keskuksella odottava kulkupeli on jo lähes täynnä elämyksellistä luonnontiedon tuntia viettäviä koululaisia. Kipuamme kyytiin ja traktori nytkähtää liikkeelle kohti merenrantaa. Laskuveden aikaan pakeneva rantaviiva on paljastanut kuoppaisen soratien, jota pitkin lähdemme köröttelemään kohti kymmenen kilometrin päässä sijaitsevaa Mandøta. Koululaiset litistävät nenänsä ikkunaa vasten nähdäkseen paremmin ulos ja haluaisin seurata heidän esimerkkiään, mutta tyydyn ihaillemaan erikoista maisemaa sivistyneesti etäämmältä. Saarta ympäröivällä korkealla pengermällä laiduntaa lukuisia lampaista, jotka näyttävät nauttivan lokoisista oltavista vehmaissa maisemissa. Mietin, mahtaako meriveden huuhtoma ruoho maistua suolaiselta.

Saavuttuamme Mandølle traktoribussi tyhjenee nopeasti ja luokkaretkeläiset saapastelevat haavit kainalossa määrätietoisesti kohti rantaa - tai siis sitä, mikä vielä äsken oli ranta. Katselemme hetken ympärillemme vain huomataksemme, ettei saarella pientä kauppaa, ravintolaa ja saapumisaikaamme suljettuna olevaa museota ja kirkkoa lukuun ottamatta ole juuri mitään. Ja miksi olisikaan, saarellahan asuu vakituisesti alle 50 ihmistä. Mandø'n vetonaula on sitä ympäröivä Vattimeri omaleimaisine ekosysteemeineen. Todisteeksi ainutkertaisuudesta meren Hollannin ja Saksan puoleiset alueet kirjattiin vuonna 2009 Unescon maailmanperintöalueeksi, ja vuonna 2010 tanskalaiset julistivat oman Vattimerialueensa Tanskan suurimmaksi kansallispuistoksi.

Lähdemme kiipeämään rantapengertä ylös päästäksemme itsekin katsomaan merenrantaa lähietäisyydeltä. Ympäröivä luonto on yhtä aikaa vehreää, karua ja yllätyksellistä - etenkin ylhäältä avautuva maisema merelle, jonka rantaviiva on paennut kauas horisonttiin. Vattimeren mittasuhteet yllättävät, ja vaikka siellä täällä näkyy pieniä ja suurempia vesilätäköitä, näyttäisi siltä, että merenpohjaa voisi kävellä taivaanrantaan asti. Stressi ja arkipäivän murheet ovat jääneen kauas mantereelle ja jäämme pitkäksi aikaa ihaillemaan edessä avautuvaa näkymää. Rannan tuntumassa pieni purjevene odottaa merta palaavaksi, mutta ennen sitä on vielä aikaa toteuttaa yksi lapsuuden haaveista. Laskeudumme alas rantaheinikkoon, otamme suunnan kohti ulappaa ja tässä se nyt on: iltapäiväkävely merenpohjalla. Askeleensa saa asetella varovasti, sillä vedenpinnan alta on paljastunut aivan oma maailmansa, josta harjaantumaton silmä tunnistaa vain ravunkuoria ja tietysti laajalle levittäytyvän simpukankeräilijän unelman. Vietän itsekkin hetken jos toisen kyykkiessäni merenpohjalla valitsemassa sitä kaikkein kauneinta simpukankuorta kotiin viemisiksi, mutta en osaa päättää ja työnnän lopulta takintaskuun kaksi matkamuistoa. Kadehdin salaa koululaisten haaveja ja kahluusaappaita ja päätän seuraavalla kerralla ottaa mukaan vähintäänkin suurennuslasin, jolla tutkia merenpohjan kiinnostavaa elämää. Takaisin rantapenkereellä käännyn vielä hetkeksi ihaillemaan silmäkantamattomiin jatkuvaa maisemaa ja vedän keuhkot täyteen raikasta meri-ilmaa. Keskityn nauttimaan hiljaisuudesta ja mietin sitä monipolvista sattumien summaa, joka on johdattanut minut Mandølle asti. Mieleeni juolahtavat matkailua rakastaneen H. C. Andersenin sanat: *"To roam the roads of lands remote: to travel is to live."* Matkustaminen on elämistä.

Mandø'n vehreät maisemat houkuttavat luonnonystäviä.

Sadesäessä pyöräilijät ihmetyttävät merenrannalla laiduntavia lampaista.

Ulkoilmaelämää parhaimmillaan: eväshetki tuulensuojassa Mandølla.